

SZAKIRODALOM.

MINTALAPOK IPAROSOK ÉS
IPARISKOLÁK SZÁMÁRA.

A kereskedelemügyi magyar kir. miniszter megbízásából kiadja a Magyar Iparművészeti Társulat, Budapest. Szakbizottság közreműködésével szerkeszti Ráth György, mint a Magyar Iparművészeti Társulat elnöke. Új folyam I. (IX.) — I., II., III. és IV. füzet. A Magyar Iparművészeti Társulat most küldte szét a folyó évtől kezdve kiadásában megjelenő művészeti vállalatnak első négy füzetét, a melyben legkiválóbb tervezőink újabb munkáit bokrétába kötve mutatja be a magyar közönségnek. Mint ezekből látni való, a társulat új vállalatának szerkesztő bizottsága, kifogástalan, túlnyomóan színes reprodukciókban, valamint a szükséges természetes nagyságú részletrajzokban oly becses, eredeti anyagot közöl, a melynek nemcsak a címben kifejezett szakörök vehetik hasznát, hanem abból inspirációt meríthetnek a tervező művészek s okulhat a nagyközönség. Az eddig felkarolt bútór-, vas-, fonó- és szövőiparon kívül e füzetekben a díszítő falfestés és az ékszerészet körébe tartozó jeles mintáknak változatos sorozatát találjuk, sőt ezeken kívül, a prospektus szerint a Mintalapok az agyagművességre és a bőrdíszművességre is ki fognak terjedni, úgy, hogy e mű idővel eredeti módon fejlesztett iparművészeti motívumoknak és alakzatoknak gazdag tárházává fog válni. A most megjelent négy füzet közli Nagy Sándornak síkdíszítményeit, hímzésre és szövésre való több tervét, Vigand Edének (konyha), Vas Bélának (leányszoba, fogadócsarnok), Undi Mariskának (gyermekszoba), Faragó Ödönnek (könyvszekrény), Menyhért Miklós (garçonszoba, hálószoba), Pálkás Béla (ebédlő- és hálószoba), ifj. Bodon Károly (hálószoba), Bodor Aladár (hálószoba) bútorterveit, Pálka Károlynak, Nagy Lázárnak, Hazay Aladárnak, Raduly Jenőnek, Hanslitschek

Edének és Szödy Szilárdnak falidíszítményeit, Györgyi Géának (rácsozatok, ajtórács, fűtőtestburkolat), Menyhért Miklósnak (lámpa), Forreider és Schillernek (szoborállvány), kovácsolt és domborított fémmunkákra való terveit, Dékányi Árpádnak remek varrott csipkéit, Kriesch Aladárnak csomózott szőnyegjét. A könnyomással készült színes lapok az Athenaeum, a fénynyomású (s szintén részben színes) lapok Divald Károly, a színes autotypiák Weinwurm Antal műintézetének becsületére válnak. A legmelegebben ajánljuk olvasóink figyelmébe e nagyjelentőségű jeles művet, a mely nemcsak tartalmának magas színvonalánál, de olcsóságánál fogva, külföldön is ritkítja párját. Egy teljes évfolyamnak (6 füzet 10—10 mintalappal és összesen mintegy 30 nagy részletrajzzal) előfizetési ára 20 korona. Előfizetéseket elfogad a Magyar Iparművészeti Társulat titkári hivatala. Fenntartjuk magunknak, hogy a mű becses anyagából időnkint szemelvényeket közöljünk.

ÜVÉSZETI KÖNYVTÁR címen Lampel Róbert (Wodianer F. és fiai) cég kiadásában s Koronghi Lippich Elek miniszteri osztálytanácsos szerkesztésében igazán hézagpótló vállalat indult meg, mely a képző művészetnek nálunk eleddig parlagon heverő mezejét van hivatva virágos kertté varázsolni. Hogy ebben a kertben színdűs és értékes virágok fognak nyílani, arra nézve úgy a szerkesztő egyénisége, mely közoktatásunk nagyjelentőségű művészi reformjaival oly szorosban egybeforrott, mint a kiadó cég ismeretes áldozatkészsége elegendő biztosíték, s reméljük, hogy a magyar olvasóközönség, mely a külföld hasonló vállalatait oly szívesen fogadta, a velük minden tekintetben egyenrangú honi termékeket is kellőképp méltányolni fogja. A vállalatnak eddig három kötete látott napvilágot: Divald Kornél, Éber László és Meller Simon szakkörökben előnyösen ismert fiatal tudósaink tollából, a kik egyforma lelkesedéssel és szeretettel oldották meg feladatukat. — Divald könyve, Budapest művészete a török hódoltság előtt címen, eleven képben csoportosítja azokat a maradványokat és írásbeli följegyzéseket,

40*

melyek viharos multú fővárosunknak e korbéli műalkotásaiból: templomok, margitszigeti zárda, budai várak stb. fönmaradtak s melyeket úgy a szerző, mint a hazai kutatók egész sora lankadatlan buzgósággal napfényre derített. — Éber könyve Donatellónak, a renaissance szobrászat első nagy mesterének alakját rajzolja, a művész egyéniségéhez méltó, erőteljes vonásokban. Sok tudással, fínóm megfigyelő tehetséggel s mélyen járó analízáló képességgel fölfegyverkezve oldotta meg Éber feladata legfontosabb s legnehezebb részét: mint elevenednek meg Donatello vésője alatt a középkori ábrázolás megmerevült formái, mint izmosodnak valódi husból és vérből való alakokká a gótikus templomok szük fülkéiben sorvadozó bábok. — Tárnya természeténél fogva sokkal változatosabb, színűdűsőbb kép tárul elénk Meller könyvében, mely a renaissance egyik legsokoldalúbb geniusát, Michelangelot mutatja be az olvasóknak. Változatos élete folyásával kapcsolatban ismerteti mint szobrászt, festőt és költőt, igaz művészlélekre valló szavakkal jellemezve a műveket és sok lendülettel fordítva a szonetteket, melyek a gazdag illusztratív anyagot mindenkép méltó módon egészítik ki. — Befejezésül a könyvnek typografiai kiállítását kell kiemelnünk, mely Hornyánszky Viktor műintézetét dicséri. A kötetek ára füzve 6—8 kor., kötve 8—10 korona. Tizkötetes sorozat előfizetési ára 80 K. Az egyes kötetek bővebb ismertetésére, amennyiben azok tartalma lapunk körébe vág, alkalomadtán még visszatérünk.

—s. —l.

QZ ÉPÍTŐ-MŰVÉSZET TÖRTÉNETE. I. kötet; az ókor: Egyiptom, Káldea, Babilon, Asszíría, Kis-Ázsia, Fönícia, Izrael, Perzsia, India, Kína, Japán, Görögország, Etruria, Róma. Ó-keresztény építés, Izlam. — *Kabdebo Gy.* szerkesztése mellett irták többen. 1000 szövegközi ábrával és 64 külön táblán 100 melléklettel. Kiadja a Magyar mérnök- és építészegylet Budapesten, 1903 nagy 8°, 464 oldal. Ára kötve 24 korona.

A magyar szakirodalomban esemény számba ment, a mikor nemrégiben ez a munka megjelent, és valóban elismerésre méltó vállalkozás volt a mérnök- és építészegylet részéről, hogy a munkát létrehozta. A ki ismeri művészeti szakirodalmunk szegénységét, a ki tudja, hogy ezen a téren egészen a külföld irodalmára

vagyunk utalva, az ennek a szép kiadványnak csak örülhet, s kétségtelen, hogy az érdeklődő magyar közönség szívesen veszi a magyar nyelvű első efajta nagyszabású munkát. Első tekintetre is megnyeri a szemlélő tetszését, s ezt egyrészt a szép nyomás, másrészt az illusztráció minősége és gazdagsága okozza. De a behatóbb szemlélet is előnyökre akad, a mit főleg annak lehet tulajdonítani, hogy gyakorlati építőművész emberek munkája van előttünk s nem pusztán szobatudósoké. Ezt pedig meg kell becsülni. Mert bizonyos, és sokszor beigazolt tapasztalás, hogy az ilyféle tanulmányok szélesebb körben való elterjedését leginkább az akadályozta és akadályozza, hogy a rendelkezésre álló kézi és egyéb könyvek minden gyakorlati érzék nélkül voltak és vannak megírva. És akárhányszor lemondunk a lelkesedéssel megkezdett tanulmányról, mert útmutató könyvünk írójának ridegsége lehűti, elveszi kedvünket és nagyot akarásában nem tudjuk követni. Inkább engedünk valamit a nagy tudományosságból, a nagy alaposágból és teljességéből, csak ez a nagy tudományosság meg ne foszson tanulmányunk élvezetétől. Ezért kell megbecsülni a jó vezetőt.

Hogy munkánk egyes fejezeteinek írói, mint gyakorlati építőművészek szakismeret tekintetében jó vezetők, azt el kell ismerni. Igaz, önálló kutatást ne keressünk ebben a könyvben. Írói nem kutató tudósok. Sőt a mit irtak, az nem is „új”. Csakhogy a fődolog nem is az, hogy mit kutattak és mit nem, vagy hogy munkájukban mi az új, hanem az, hogy ezt a már sokszor megírt anyagot a magyar olvasóközönség szükségletéhez képest, hogyan irták meg. Erre pedig azt mondhatni, hogy jól, áttekintést nyújtó módon irták meg. S itt ki kell emelni mindjárt azt is, hogy mivel, mint a gyakorlat embereinek az írás nem is mesterségük, mégis úgy stílus, mint világosság és magyarság tekintetében is munkájukra nagy gondot fordítottak.

Dicséreteink ellenében azt, hogy az illusztrációknak több mint fele más munkából van véve, felhozni nem szabad. Mert először is valamennyi — ezer — képet újra készíttetni mit sem használt volna, másodsor pedig sok — szám szerint 428 — jó kép úgyis külön e munka számára készült, a mi magyar kiadói viszonyainkat tekintve, magában véve is figyelmet érdeklő jelenség. Fel lehet hozni továbbá azt is, hogy egyik-másik

rész tudományosság szempontjából nem a legkiválóbb. Erre csak azt feleljük, hogy ezzel szemben a könyvnek annyi előnye és jelentékeny része van, hogy ezek magukban véve is a könyvnek oly értéket biztosítanak, hogy kisebb, jelentéktelenebb dolgok nem igen nyomnak a latban.

Egy dolog azonban van, a mihez komolyan szó fér. És ez a könyvnek felosztása. Az Ó-kor kötetébe került ugyanis az ó-kori művészeteken kívül még Kelet-Ázsia egész építő-művészete: egész Kína, egész Japán, valamint India és Perzsia és idekerült a régi amerikai építő-művészet, továbbá az Iszlám — vagy a hogy itt nevezik az Iszlám — is; és végre még az Ó-keresztény építészet is. Ez a felosztás kétségtelenül szokatlan és több tekintetben megtámadható; azonfelül pedig nincs eléggé indokolva.

Azonban még elismeréssel említjük föl a munka végén lévő bő tárgymutatót és irodalmat, azonkívül a fejezetek élén áttekintő tartalom-jegyzékeket, valamint a szövegnek margójegyzeteit, mint mind-megannyi célszerű dolgot.

Teljesen céltalan lenne, ha ezen a helyen részletekkel, azoknak ismertetésével fárasztanók olvasóinkat, és céltalan is lenne, ha a munka egyes fejezeteit és azok szerzőit dicsérőleg külön kiemelnék. Ezt nem teszszük. Úgy, a hogyan a munka valamennyi közreműködő részéről nagy gonddal és szeretettel készült, a mi majd minden lapján meglátszik és kiérzik: azonképen szeretjük elismerésünket leróni egyaránt valamennyi szerzőnek és a szerkesztőnek; a kik, azt bátran mondhatni: nagy munkát végeztek az építő-művészet történetének magyar nyelvű eme megírásával.

Igen óhajtandó, hogy a tervbe vett II-ik, a középkori, és a III-ik, az újkori építő-művészetet tárgyaló kötet minél előbb napvilágot lásson. S őszintén kívánjuk, hogy eme első kötetnek általános sikere buzdításul szolgáljon a hivatott szerzőknek munkájuk folytatására.

Csizik Gyula.

MALTER ORTLIEB: *Moder-
ner Schmuck.* Berlin, Karl Koch,
1903. 16 színes lap. Körülbelül
félszáz ékszerterv gyűjteménye e kiad-
vány. Egy lépéssel közeledik a franciás
kecsességhez a Van de Velde-féle szigorú
ékszerek formáihoz képest; de az egye-
nes vonalak, a keresetlen egyszerű for-
mák erőltetett uralma még mindig érez-

hető nyomot hagyott rajtuk. Színben
már sokkal elevebbek, mint formában
és ha minden tervezete Ortliebnek szép
kövekkel vagy jó zománcmunkával való-
súl meg, akkor hatását sem fogja el-
téveszteni.

HIVATALOS TUDÓSÍTÁSOK.

**SZT. LOUISI VILÁGKIÁLLI-
TÁS** magyar csoportjának ügyé-
ben újabban a következőket
jelenthetjük: A magyar csoport hivatalos
képviselésével a kereskedelemügyi mi-
niszter megbízta *Dr Szögyény Györgyöt*,
a miniszterium newyorki kereskedelmi
szaktudósítóját, a ki egyuttal a Magyar
Iparművészeti Társulatnak is képviselője.
Szögyény már el is utazott Szt.
Louisba, hogy a hely kérdését vég-
legesen elintézzze. Továbbá megbízta a
miniszter a Magyar Iparművészeti Tár-
sulatot, hogy a magyar csoportot ren-
dezze. Még el nem döntött kérdés az,
vajjon az iparművészet a képzőművé-
szettel *együtt* a művészetek csarnokában
(Art) lesz-e, vagy attól külön, a külön-
féle iparok csarnokában (Manufactures).
Ez azonban nem elvi kérdés, hanem
csupán attól függ, vajjon kaphat-e még
eléggé helyet a magyar csoport, amelyen
az iparművészet a képzőművészettel
együtt elfér. Minden esetre örvendetes
és helyes, hogy a kiállítás tervezete az
iparművészetet belefoglalja a művészet
fogalmába, a mi eddig csak elvéve tör-
tént, s szabad választására bízta a kiál-
lítókat, vajjon a művészet csarnokában,
vagy a kézműipar departement-jában
akar-e szerepelni. A magyar csoport
installációjának tervezésére a Magyar
Iparművészeti Társulat elnöksége öt oly
művészt szólított fel szűkebb pályázatra,
a kik e téren már eddig is jeles munká-
kat alkottak s így a kellő tapasztalattal
bírnak. Nevezetesen: Bálint és Jámbor
építészeket, Faragó Ödönt, Horti Pált,
Maróthi Rintel Gézátt és Vigand Edét.
A kiállítás európai biztosa, Thomas
W. Cridler, az Egyesült-Államok volt
külsügyi államtitkára, nov. hó 20-án ér-
kezett Budapestre, hogy a magyar kor-
mánnyal és a magyar csoport rendezői-
vel értekezzen. *A kiállítás már 1904.*